

Terugblik 2021

Samenwerking Water Oost-Veluwe

Het SWOV als waterrad

januari 2022

Gemeente Brummen

Gemeente Heerde

Gemeente Epe

Gemeente
Voorst

provincie
Gelderland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Activiteiten 2021	3
2.1 <i>(Afval)waterketen</i>	3
2.2 <i>Wateroverlast</i>	3
2.3 <i>Herstel Natuurlijk watersysteem</i>	3
2.4 <i>Klimaatadaptatie/DPRA</i>	4
2.5 <i>Zoetwatervoorziening Oost Nederland</i>	5
2.6 <i>Overig</i>	5
3. Organisatie SWOV	7
3.1 <i>In een notendop</i>	7
3.2 <i>Ontwikkelingen en ervaringen</i>	7
3.3 <i>Financiën</i>	7

Colofon

Foto's: Marieke Leentvaar

1. Inleiding

Al sinds 2010 werken gemeenten, Waterschap Vallei en Veluwe en in nauwe samenwerking met Provincie Gelderland en Vitens samen aan water op de Oost Veluwe. Na de herijking van de samenwerking in 2020 is het thema klimaatadaptatie toegevoegd. De basis voor onze samenwerking was een dynamisch werkplan 2021, zie bijlage 1. 2021 stond vooral in het teken van ontwikkeling van onze subsidieaanvraag bij de DPRA¹ Impulsregeling. De COVID-19 pandemie had ook dit jaar impact op onze netwerksamenwerking met veelal digitaal overleg en uitstel van bijeenkomsten. Tegelijkertijd worden we steeds vaker gevonden als 'platform' om ontwikkelingen te toetsen, kennis te delen en af te stemmen. De kracht van ons netwerk zit in onze diversiteit in opgaven én de samenhang, ervaring en persoonlijke contacten.

2. Activiteiten 2021

2.1 (Afval)waterketen

Riolering

In het kader van kennisuitwisseling kwamen rioleurs van de gemeenten en de coördinator van het Uitvoeringsteam (UVT) Meten en Monitoren (dat is ondergebracht bij Waterschap Vallei en Veluwe) bijeen op 15 april. Het in ontwikkeling zijnde Water- en Rioleringsplan Apeldoorn is daar uitgebreid besproken. Bij de bijeenkomst met de rioleurs is de - toen in oprichting zijnde - Centrumregeling toegelicht. Het UVT biedt schaalvoordeel en expertise rondom meten en monitoren. Gemeente Brummen en Epe zijn in 2021 ook deelnemer geworden van de centrumregeling.

Regelmatig komen in het overleg personele ontwikkelingen voorbij en worden tips uitgewisseld. Het blijkt lastig om expertise te vinden.

Gemeentelijke Programma's Water en/of Riolering

De gemeenten Apeldoorn, Heerde, Brummen en Epe hebben in 2021 stappen gezet richting nieuwe gemeentelijke programma's water en riolering met meer aandacht voor afkoppelen en andere klimaatadaptatieve maatregelen. In Apeldoorn, Epe en Heerde is het besluitvormend traject gestart/afgerond in 2021. Voorst had al een Waterplan. In 2022 zullen we dieper ingaan op de WRP/GRP's en bijvoorbeeld stimuleringsregelingen voor particulieren: wat werkt, wat niet en waar is efficiency te halen.

2.2 Wateroverlast

Eén van de beoogde acties in het werkplan was het organiseren van een bijeenkomst over stimuleringsregelingen. Die staat gepland voor 2022. Ook andere verkenningen rondom samenwerking landelijk gebied vonden en vinden bilateraal plaats. Onder het motto, lokaal doen wat kan, regionaal wat moet.

2.3 Herstel Natuurlijk watersysteem

Ambtelijk wordt binnen het SWOV informatie uitgewisseld over ontwikkelingen op het vlak van o.a. grond- en drinkwater. De provincie Gelderland heeft een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) drinkwater dat in de besluitvormingsfase ging. Binnen het SWOV heeft afstemming plaatsgevonden over de zienswijzen.

¹ DPRA = Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Gezamenlijk ontstaat er meer overzicht en inzicht in wie waar mee bezig is en kan men elkaar makkelijk betrekken.

Vanuit de Manifestregio Vallei en Veluwe Ruimtelijke Klimaatadaptatie is begin 2021 een bestuurlijke zoektocht gestart rondom gemeenschappelijke problematiek verdroging/grond-oppervlakte en drinkwateropgaven, onder de voorlopige werktitel 'Waternetwerk Veluwe'. Geïnspireerd door de aanpak in de Achterhoek, maar dan met de insteek om klein te beginnen en meerwaarde te bewaken op dat wat allemaal al loopt. Het betreft een de zoektocht naar werken als één overheid aan droogte en verdroging en de waterbalans van de Veluwe. In 2022 zullen meerdere ambtelijke en bestuurlijke sessies georganiseerd worden waarin praktijkcases centraal worden gesteld. De Oost Veluwe is bestuurlijk nauw betrokken via Jan Aalbers als voorzitter van het SWOV, Frans ter Maten (waterschap) als deelnemer en Marieke Leentvaar als procesleider en diverse ambtelijk betrokkenen.

2.4 Klimaatadaptatie/DPRA

2021 stond in het teken van het indienen van een aanvraag voor een bijdrage vanuit de Impulsregeling klimaatadaptatie in het kader van het DPRA. Het Rijk heeft begin 2021 een budget van ruim 3,7 mln euro voor onze regio gereserveerd om fysieke maatregelen gericht op langer water vasthouden, voorkomen wateroverlast en herinrichting, te realiseren. Dit bedrag is, op basis van een bestuurlijke afspraak binnen het SWOV, op basis van inwonersaantal verdeeld over de vijf gemeenten. Om te kunnen voldoen aan de subsidievoorwaarden en voor de afhandeling onderling zijn extra afspraken over taken en verantwoordelijkheden gemaakt. Dat heeft geleid tot een bijstelling van de Samenwerkingsovereenkomst Oost Veluwe. Het ambtelijk team heeft met hulp van collega's uit andere domeinen, en in afstemming met ZON², een lijst met

voorkeursmaatregelen samengesteld. Alle gemeenten hebben zich ingespannen om maatregelen op te voeren. De besluitvorming is door alle partners eind 2021 ingezet. De aanvraag wordt begin 2022 daadwerkelijk ingediend voor € 3,6 mln. Daarmee is bijna het hele beschikbare budget van het Rijk voor onze regio benut. Het resterende bedrag (ca €100.000) zal in 2023 worden aangevraagd. De regio draagt zelf €7,6 mln bij.

Enkele regionale klimaatadaptatie thema's worden op Manifestniveau en in nauwe samenwerking met de andere twee werkregio's opgepakt. Zo is 'regionale afspraken voor Klimaatadaptief bouwen', naar voorbeeld in de provincie Utrecht, in het Bestuurlijk Overleg SWOV besproken en krijgt een vervolg omdat samen optrekken in de bouwketen noodzaak is. Andere activiteiten waaraan we vanuit het SWOV actief hebben deelgenomen:

- Diverse themabijeenkomsten/webinars over grondwater, ontwikkeling website Duurzame Huizen en Tuinenroute, klimaatrobuust (ver)bouwen.
- Netwerk: Bestuurlijke afvaardiging in de zogenaamde regiegroep door onze voorzitter, Manifestoverleg en ambtelijk via coördinator SWOV in het kernteam.

Achtergrond Manifest

Op 7 december 2017 hebben de gemeenten, de provincies en het waterschap binnen de gebieden Gelderse Vallei, Veluwe, Eemland en IJsselvallei (beheergebied waterschap) een Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend, als regionale verankering van het landelijk DPRA. Na de bestuurlijke onderschrijving van het Regionaal Adaptatie Plan eind 2020, is in 2021 gewerkt aan het uitwerken van

² ZON = Zoetwatervoorziening Oost Nederland in het kader van het Deltaprogramma.

de 14 speerpunten. Elke Manifestpartner draagt bij aan (de organisatie kosten van) het werkplan. Het SWOV is een belangrijke regionaal speler binnen het Manifestnetwerk als één van de drie werkregio's.

Op Rijn Oost niveau vindt ook afstemming plaats over water (KRW, 7e Actieprogramma Nitraat etc), Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON) en DPRA. Als SWOV volgen we de ontwikkelingen en indien relevant wordt die geagendeerd, zoals afstemming ZON (zie 2.5) en DPRA. Er is regelmatig afstemming en uitwisseling tussen de 10 werkregio's in Rijn Oost over aanpak DPRA-aanvraag, annotaties bestuurlijke overleg Rijn -Oost e.d. Er is een aparte coördinator DPRA voor gemeenten aangesteld die vooral het samenspel tussen Rijn Oost en Rijk faciliteert. Vanuit efficiency stemmen de werkregio's in Manifest regelmatig af over afvaardiging naar het Rijn Oost Ambtelijk Overleg en eventuele annotaties bestuurlijke afgevaardigden.

2.5 Zoetwatervoorziening Oost Nederland

Eind 2021 is het bestuursakkoord ZON 2^e fase door alle partners ondertekend, ook alle SWOV partners. Ter voorbereiding is ambtelijk en bestuurlijke afstemming geweest over een eerste en tweede bod vanuit gemeenten voor ZON-maatregelen en financiering (bod). De gemeenten en het waterschap hebben in augustus allen, individueel, een aanvraag ingediend. Er is veel te doen geweest over redeneerlijnen, prioriteiten in maatregelen en verhouding landelijk-stedelijk gebied en de parallel met maatregelen die onder de DPRA Impulsregeling van het Rijk kunnen vallen. Ook bij de voorbereiding van de DPRA-aanvraag was dit een puzzel.

2.6 Overig

- Deelname Taskforce Omgevingswet Bruidsschat & water. Vanuit de drie werkregio's en op initiatief van Waterschap Vallei en Veluwe is eind 2021 een Taskforce Bruidsschat & Water gestart. Met hulp van experts zal een ambtelijk team zich verdiepen in de regels in de Bruidsschat³ van het Rijk, specifiek waterdeel, en hoe daarmee omgegaan kan worden door waterschap, gemeenten en provincies. Vanuit de Oost Veluwe nemen Brummen en Heerde actief deel. De coördinator heeft in de aanloop actief meegedacht over urgentie en proces.
- We constateren veel regionale en provinciale ontwikkelingen in het domein water en ruimte/klimaatadaptatie. We bespreken regelmatig wat de rol/bijdrage van het SWOV kan zijn. Geregeld nodigen we iemand uit om parallele ontwikkelingen toe te lichten en om af te stemmen

³ De 'Bruidsschat' is een verzameling van regels die in het kader van de nieuwe Omgevingswet verhuizen van het Rijk naar gemeenten en waterschappen.

wat het SWOV kan betekenen. Een voorbeeld hiervan is het Masterplan IJsselvallei van de Veluwe Alliantie.

3. Organisatie SWOV

3.1. Inzet in een notendop

De kern van het SWOV is een netwerkaanpak, met korte bestuurlijke en ambtelijke lijntjes, snel schakelen en met een focus op een aantal gezamenlijke thema's en acties. Wat vroeg dat van ons in 2021:

- 2x Bestuurlijk Overleg (en 2 keer afgelast wegens teveel afwezig).)
- 8x Ambtelijk Overleg/kennisuitwisseling, waarvan 1x fysiek.
- Besluiten genomen over en ingestemd met:
 - o Aanvulling van de Samenwerkingsovereenkomst met noodzakelijke afspraken i.v.m. de DPRA aanvraag.
 - o Uitgangspunten voor en keuze maatregelen DPRA aanvraag en de aanvraag zelf.
 - o Jaarrapportage 2020 en Werkplan 2021,
- Informatief en agenderend gesproken over: Klimaatadaptief bouwen, grondwater/verdroging.
- Divers bilateraal contact en informatie-uitwisseling variërend van rapporten, beleidsstukken, personele ontwikkelingen.

3.2. Ontwikkelingen en ervaringen

Organisatieontwikkelingen

- De SWOV-partners hebben de opdracht aan de onafhankelijk coördinator van de samenwerking en de secretaris van het bestuurlijk overleg (Marieke Leentvaar van Waaloord VOF) in 2021 met 1 jaar verlengd voor een inzet van gemiddeld 8 uur/week. Het waterschap heeft dat gefaciliteerd conform SOK.
- Ondanks diverse personele wisselingen zowel bestuurlijk (Apeldoorn) als ambtelijk (Epe, Brummen) en Coronamaatregelen hebben we het 'waterrad' draaiende gehouden. Nieuwe mensen pakken snel de draad op en kunnen putten op de ervaring (en geheugen) in het team.
- De provincie Gelderland is agendalid geworden.

Ervaringen/waarde SWOV

- Een goed werkend informeel netwerk, collegiale toetsing en advies door korte, persoonlijke lijntjes en pragmatische insteek.
- We signaleren een gezamenlijke zoektocht naar onderlinge verhoudingen tussen diverse gremia die zich buigen over water-droogte-klimaatadaptatie. Zoals SWOV, Rijn Oost, Manifest en gebiedsprogramma's etc.
- We constateren de noodzaak tot focus: laten we 1 ding goed doen. Vanwege de vele ontwikkelingen en gezien de beperkte ambtelijke capaciteit. 2021 stond in het teken van DPRA aanvraag.
- We signaleren een toenemende vraag om "de juiste collega/expertise" te vinden intern omdat klimaatadaptatie niet alleen gaat over watergerelateerde domeinen maar over alle domeinen. Dat wringt nog wel eens (ik heb niemand voor...).

3.3. Financiën

De begroting voor de SWOV samenwerking bedroeg in 2021 € 50.000,= gebaseerd op de kosten voor de inhuur van de coördinator. Verrekening achteraf loopt via het waterschap als kassier SWOV richting de vijf gemeenten, waterschap en provincie Gelderland. De provincie Gelderland steunt in 2021-2022 onze regio als pilot voor de zoektocht naar samenwerken aan klimaatadaptatie.

De kosten voor de uitvoering van het Regionaal Manifest in 2020 bedroegen zowel voor de gezamenlijke gemeenten binnen het SWOV als voor het waterschap € 15.000,=. Verrekening loopt via het waterschap.

De kosten voor de bijdrage aan de inzet DPRA coördinator Rijn Oost varieert per partner (op basis van inwoneraantallen) en werd verrekend via gemeente Aalten. Daarnaast dragen gemeenten en waterschap ook nog bij aan de organisatie van Rijn Oost. In de **bijlage 2** is een actueel overzicht gemaakt van alle bijdragen die SWOV partners leveren en wat daar tegenover staat (taken/verwachtingen).

BIJLAGE 1

Dynamisch Werkplan Samenwerking Water Oost Veluwe 2021 (en doorkijk 2022)

het SWOV als waterrad

Thema	Doel/waarde	Uitwerking
Afvalwaterketen	Kennisuitwisseling en ontwikkelen gezamenlijke acties/projecten	1-2 jaar Uitwisselingsbijeenkomst(en) organiseren voor waterketenmensen over actuele ontwikkelingen. In ieder geval: bruidsschatregels. Overige ideeën: GRP-BRP, waterfabriek, RWZI, riothermie, meten&monitoring.
Wateroverlast	Kennisuitwisseling en afstemming rondom Stimuleringsregelingen afkoppelen (focus stedelijk gebied)	Organiseren 1-2 sessies. Bij Apeldoorn en Voorst loopt een regeling, bij Epe opgenomen in concept GRP. Afstemming met regeling(en) waterschap.
	Verkennen gezamenlijke aanpak in landelijk gebied	2-4 gesprekken organiseren Focus op landelijk gebied: hoe van stresstesten, risicodialoog naar aanpak en maatregelen: uitwisseling hoe aan te pakken, welke maatregelen waar, met wie in gesprek. Met name in het landelijk gebied gezamenlijk gesprek met stakeholders organiseren en vertalen naar projecten/maatregelen/regelingen etc.
Grond- en drinkwater	Trajecten-Projecten opzetten/organiseren/agenderen	Uitwisseling en (mogelijk gezamenlijke) strategie of projectontwikkeling organiseren voor: <ul style="list-style-type: none"> a. Zoeklocatie drinkwaterwinning omgeving Apeldoorn b. Onderzoek grondwaterstandfluctuaties Apeldoorn-Voorst c. Herstel natuurlijk watersysteem regio OV: wie kan aan welke knoppen draaien en hoe doen we dat samen? Gekoppeld aan a, en b en de speerpunten uit RAP – de pre-verkenning van de provincie, Grondwateraanvulling (blauwe motor), Waterverdelingsvraagstuk etc. d. Verkennen uitwerking concept Klimaatbuffer in een pilot (gemeente Epe?) <p>Nader verkennen (afhankelijk tijd-momentum)-volgen</p> <ul style="list-style-type: none"> e. Vergroenen /verloven f. Waterbesparing – verkenning concepten nieuwbouwwijken g. Bekensysteem/afvoer

Klimaatadaptatie /DPRA	Partner Manifest Vallei en Veluwe	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter SWOV is lid van de bestuurlijke regiegroep namens de Oost Veluwe, komt 2-4x jaar bijeen om voortgang RAP te bewaken, Klimaattop voor te bereiden etc. - Coördinator SWOV is lid van het kernteam Manifest-RAP; wekelijks overleg - Leden SWOV team en collega's nemen naar behoefte en mogelijkheid deel aan kennisuitwisseling/webinars/Klimaattop/input. - Trekker speerpunt(en)/acties RAP werkplan: elders in dit werkplan opgenomen.
	Aanvraag Impulsgelden voorbereiden en indienen	<ul style="list-style-type: none"> - Investeringsprojecten per partner inventariseren periode 2021-2023 - Organiseren-afspraken (kassier, verantwoordelijkheden, verdeling etc) - Opstellen werkplan-aanvraag conform vereisten. - Bestuurlijk traject SWOV en partners individueel organiseren. - Impulsgelden 1e aanvraag. (We mogen 3x een aanvraag indienen tot 2027) - Input en verantwoording Rijk, Rijn Oost
Zoetwatervoorziening Oost Nederland	ZON proces en subsidie	Uitwisselen en afstemmen ZON-aanvragen
Watergerelateerde gebiedsontwikkelingen , waterkwaliteit, overstromingsrisico's	Volgen/advies/inbreng leveren en afstemming	<ol style="list-style-type: none"> a. Gebiedsprocessen zoals Voorsterbeek en De Grift b. Masterplan IJsselvallei follow-up Uitvoeringsprogramma c. Nieuwbouwprojecten Twello-Noord, breder: uitwisselen ervaringen en gezamenlijke visie en maatregelen d. IJsselproject (overstromingsrisico's). e. Cleantech projecten en activiteiten
Organisatie	Bestuurlijk platform Ambtelijk Platform	<p>Bestuurlijk: Bespreken voortgang, inhoudelijke thema's, verantwoording, werkplan.</p> <p>Ambtelijk: Werken aan voortgang, inhoudelijke thema's, verantwoording, werkplan.</p>
	Verantwoording, afstemming	<p>Afstemming Rijn Oost, ZON</p> <p>Afvaardiging en afstemming i.s.m. de andere 2 werkregio's</p>

BIJLAGE 2 Overzicht financiële bijdragen water en klimaatadaptatie 2021

	SWOV coördinator	Manifest VV	Rijn Oost- (niet alleen DPRA, juist ook al de andere relevante zaken voor SWOV regio) coördinator SWOV- gemeenten	Rijn-Oost coördinator alle in Rijn-Oost gelegen gemeenten
Bedoeling bijdrage	Kosten inhuur coördinator ca 8 uur/week	Werkplan menskracht kernteam, communicatie en enkele projecten	Coördinator SWOV agendalid; (Charles Rijsbosch is afgevaardigde namens gemeenten/neemt actief deel.)	Afvaardiging en ambtelijke ondersteuning gemeentelijke afvaardiging incl. DPRA (Carola Hoogland)
Waar bestuurlijk afgesproken	SOK 2020, met verdeelsleutel 1/3 gemeenten samen, 1/3 ws, 1/3 provincie (in 2021-2022)	Ondertekening manifest (2017) Hierin is gesproken over samenwerking binnen en tussen de werkregio's, maar niet over een organisatiestructuur of financiële bijdrage.		BO eind 2019? Ambtelijke Mailwisseling begin 2020 waarin akkoord is gevraagd per gemeente. Op basis van inwoneraantal, 8,4% van totaal Rijn Oost
Kosten in €	€ 32.000 excl BTW Per jaar	Hele regio VV € 291.000 ex BTW in 2020-2021 voorschot SWOV 2020: €10.310		Oost Veluwe € 5.185,-/jaar?
Kosten: organisatie proces	Kassier Waterschap int bijdragen gemeenten en provincie, op basis van werkelijke kosten.	Waterschap treft op kassier, stuurt rekeningen naar manifestpartners per 2 jaar.		Gemeente Aalten stuurt rekening naar gemeenten SWOV afzonderlijk
Kosten: verdeelsleutel	Waterschap 33% Gemeenten 33% verdeeld naar inwoneraantal Gemeenten tussen de 20.000 en 1.700 per jaar; provincie 33%	Waterschap 50% Gemeenten 50% Per gemeente €2.062/jaar		Varieert afh. Inwoners tussen €650 en 7.400 euro/jaar